

РЕШЕНИЕ

№ 920

гр. София, 08.01.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 2 състав, в
публично заседание на 04.12.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Евгения Иванова

при участието на секретаря Ива Лещарова, като разгледа дело номер **10970** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/ във връзка с чл. 10, ал. 6 от Закона за семейните помощи за деца /ЗСПД. Образувано е по жалба на А. А. И. с ЕГН [ЕГН] ,гражданка на С. ,лично и като законен представител на малолетния си син Х. А. Р. А. чрез адв. Д. Т. против Заповед № ЗСПД/Д-С-М/16.09.2025г на Директора на Дирекция“Социално подпомагане“ М. ,с която е отказано отпускане на еднократна помощ при раждане на живо дете по чл. 6, ал. 1 ЗСПД. В жалбата се поддържа, че постановения отказ е незаконосъобразен и необоснован, като постановен в нарушение на материалния закон и в несъответствие с неговата цел. Излага аргументи, че разпоредбата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД е в противоречие с чл. 2, чл. 3 и чл. 27 от Конвенцията за правата на детето, КРБ, ЗСП и ЗЗДет. Моли за отмяна на процесната Заповед. Претендира разноси на осн. чл. 38, ал. 2 вр. чл. 38, ал. 1, т. 2 от ЗА. Жалбоподателката в съд.заседание, се представлява от адв. Т. , който моли да бъде уважена подадената жалба. Ответникът – Директор на Дирекция „Социално подпомагане“ – М. , се представлява от юриск.Т. ,който моли за отхвърляне на подадената жалба срещу Заповед № ЗСПД/Д-С-М/16.09.2025г на Директора на Дирекция“Социално подпомагане“ М. като неоснователна и недоказана. Съдът, като обсъди доводите на страните и прецени събраните по делото доказателства, намира за установено от фактическа страна следното: По делото не е спорно, че жалбоподателката А. А. И. с ЕГН [ЕГН] ,гражданка на С. , с предоставен хуманитарен статут в Република България, видно от Решение №1723 /04.07.2018г

на Председателя на ДАБ при МС / стр.10 от делото / е майка и законен представител на Х. А. Р. А. роден в България на 03.06.2025г . Бащата А. Р. ,също е с предоставен хуманитарен статут .

На 12.09.2025 г. жалбоподателката , в качеството ѝ на майка и законен представител на малолетното си дете Х. А. Р. А. , е подала Заявление-декларация № ЗСПД/Д-С-М/6565 за отпускане на еднократна помощ при раждане на живо дете по чл. 6, ал. 1 ЗСПД.

Към заявлението е приложено удостоверение за раждане № 0526 / 10.06.2025 г. (л.9) издаден от район М. , Столична община.

С оспорената заповед на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – М. на основание чл. 10, ал. 4 ЗСПД и чл. 4 от Правилника за прилагане на ЗСПД, е отказана претендираната от жалбоподателката еднократна помощ при раждането на живо дете. Мотивирана е с това, че еднократната помощ при раждането на живо дете, по чл.6, ал. 1 ЗСПД, се отказва на основание чл. 3, т. 5 ЗСПД, тъй като членовете на семейството са граждани на С. и няма сключена спогодба между Република България и С. за изплащане на семейни помощи за деца.

При така установената фактическа обстановка, съдът намира от правна страна следното:

Жалбата е подадена в срок, от лице с правен интерес и срещу подлежащ на обжалване акт, поради което е допустима.

Разгледана по същество, жалбата е основателна.

Оспорената заповед е издадена от компетентен орган в рамките на предоставените му правомощия, съобразно изискуемите от закона форма и съдържание, при спазване на административнопроизводствените правила.

Спорът по същество е относно материалната законосъобразност на акта и съответствието му с целта на закона.

Съгласно чл. 168 от АПК при разглеждане на жалби срещу административни актове съдът не се ограничава само с обсъждане на основанията, посочени от оспорващия, а е длъжен въз основа на представените от страните доказателства да провери законосъобразността на обжалвания административен акт на всички основания по чл. 146 - дали актът е издаден от компетентен орган, в предвидената от закона форма, при спазване на материалния и процесуалния закон и в съответствие с целта на закона.

Оспорената заповед е издадена от компетентен орган в рамките на предоставените му правомощия, съобразно изискуемите от закона форма и съдържание, при спазване на административнопроизводствените правила, но в противоречие с материалния закон и несъответствие с неговата цел.

На първо място следва да бъде съобразено, че с нормата на чл. 3 от ЗСПД законодателят е уредил лицата, които имат право на семейни помощи, а именно: 1. бременните жени - български граждани; 2. семействата на българските граждани - за децата, които отглеждат в страната; 3. семействата, в които единият от родителите е български гражданин - за децата с българско гражданство, които отглеждат в страната; 4. семействата на роднини, близки или приемни семейства - за децата, настанени по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето; 5. бременните жени - чужди граждани, и семействата на чужди граждани, които постоянно пребивават и отглеждат децата си в страната, ако получаването на такива помощи е предвидено в друг закон или в международен договор, по който Република България е страна.

Съгласно чл. 6, ал. 1 от ЗСПД, майката има право на еднократна помощ при раждане на живо дете, независимо от доходите на семейството, когато детето не е настанено за отглеждане извън семейството по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето.

Между страните не е спорно, а и това се установява от събраните по делото доказателства, че А. А. И. е подала заявление – декларация за отпускане на еднократна помощ по чл. 6, ал. 1 ЗСПД за

детето Х. А. Р. А. , което е родено на територията на Република България и не е настанено за отглеждане извън семейството по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето, т. е. налице са кумулативните предпоставки на чл. 6, ал. 1 от ЗСПД.

Спорно по делото е приложението на чл. 3, т. 5 от ЗСПД, като според административния орган семейството на жалбоподателката няма право на семейни помощи за деца, тъй като същото не попада в кръга лица посочен в чл. 3 СПД. Като мотиви за отказа е посочено също така, че в ЗУБ не е изрично предвидено получаването на семейни помощи;

Настоящият състав намира, че неправилно административния орган е приел, че в случая не са налице основанията за отпускане на заявената от жалбоподателката еднократна помощ предвид следното:

Според чл. 47, ал. 1 от Конституцията на Република България (КРБ), отглеждането на децата до пълнолетието им се подпомага от държавата. С разпоредбата на чл. 51, ал. 1 от КРБ е прогласено правото на гражданите на социално подпомагане. Чл. 26, ал. 2 КРБ сочи, че чужденците, които пребивават в Република България имат всички права по тази Конституция с изключение на правата, за които Конституцията и законите изискват българско гражданство, каквото изискване в случая липсва.

Отделно от това в случая приложение следва да намери и Конвенцията за правата на детето (ратифицирана през 1991 г.), която по силата на чл. 5, ал. 4 от КРБ е част от вътрешното право на страната и има предимство спрямо останалите норми от вътрешното законодателство, които и противоречат. В чл. 2 от нея е предвидено, че държавите – страни по Конвенцията зачитат и осигуряват правата, предвидени в тази Конвенция, на всяко дете в пределите на своята юрисдикция без каквато и да е дискриминация, независимо от расата, цвета на кожата, пола, езика, религията, политическите или други възгледи, националния, етническият или социалният произход, имущественото състояние, инвалидност, рождение или друг статут на детето или на неговите родители или законни настойници.

Разпоредбата на чл. 3, § 1 от Конвенцията регламентира, че висшите интереси на детето са първостепенно съображение във всички действия, отнасящи се до децата, независимо дали са предприети от обществени или частни институции за социално подпомагане, от съдилищата, административните и законодателни органи.

Съгласно § 2 държавите – страни по Конвенцията, се задължават да осигурят на детето такава закрила и грижи, каквито са необходими за неговото благосъстояние, като се вземат предвид правата и задълженията на неговите родители, законните настойници или на другите лица, отговорни по закон за него, и за тази цел те предприемат всички необходими законодателни и административни мерки.

Едно от основните права, признати от Конвенцията, е правото на жизнен стандарт. В чл. 27, § 1 от Конвенцията е предвидено, че държавите - страни по Конвенцията, признават правото на всяко дете на жизнен стандарт, съответстващ на нуждите на неговото физическо, умствено, духовно, морално и социално развитие, а в § 3, че държавите - страни по Конвенцията, в съответствие с националните условия, в рамките на своите възможности, предприемат необходимите мерки с цел да подпомагат родителите и другите лица, отговорни за детето, да осъществяват това право и в случай на нужда предоставят материална помощ, програми за подпомагане, особено по отношение на изхранването, облеклото и жилището.

Съгласно съображение 15 от приложимата Директива 2001/55/ЕО на Съвета от 20 юли 2001 г. относно минималните стандарти за предоставяне на временна закрила в случай на масово навлизане на разселени лица (Директивата), задълженията на държавите – членки по тази директива следва да предоставят адекватно ниво на защита на тези, които се нуждаят от нея. В чл.

3, § 2 от Директивата е предвидено, че държавите-членки прилагат режима на временна защита при стриктно спазване на човешките права и основните свободи, и на техните задължения за недискриминация, а съгласно чл. 13, § 2 държавите - членки създават разпоредби за предоставяне на помощи от "Социални грижи" на лицата, ползващи се с временна закрила.

Семейните помощи за деца по ЗСПД са особен вид социални помощи по смисъла на чл. 47, ал. 1 от Конституцията на РБ, които се финансират от държавния бюджет съгласно чл. 5 от ЗСПД (Решение № 2 от 2006 г. по к. д. № 9 от 2005 г. на Конституционния съд на РБ). Те се предоставят с оглед на разходите по издръжката на децата и са израз на социалната функция на държавата, която е задължена да подпомага отглеждането на децата в семейна среда от родителите и от лицата, полагащи грижи за тях, съгласно чл. 1, ал. 2 от ЗСПД и да осигурява най-добрия им интерес в съответствие с принципа по чл. 3, т. 3 от Закона за закрила на детето.

От представените по делото доказателства се установява, че жалбоподателката пребивава и отглежда детето си в Република България, има настоящ адрес в [населено място] район М.. Безспорно е, че жалбоподателката е с предоставен хуманитарен статут, видно от копие на издадената ѝ карта на чужденец (л. 7 от делото) и Решение №1723 /04.07.2018г на Председателя на ДАБ при МС / стр.10 от делото /.

Право на социално подпомагане имат българските граждани, които поради здравни, възрастови, социални и други независещи от тях причини не могат сами чрез труда си или доходите, реализирани от притежавано имущество, или с помощта на задължените по закон да ги издържат лица, да осигуряват задоволяване на основните си жизнени потребности съгл. разпоредбата на чл. 2, ал. 3 от ЗСП. От правото по ал. 3 се ползват и чужденците с разрешение за дългосрочно или постоянно пребиваване в Република България, чужденците, на които е предоставено убежище, статут на бежанец или хуманитарен статут, и чужденците, ползващи се от временна закрила, и лицата, за които това е предвидено в международен договор, по който Република България е страна. Съгласно чл. 32, ал. 3 от Закона за убежището и бежанците, чужденците с предоставен хуманитарен статут има правата и задълженията на чужденец с разрешено постоянно пребиваване в Република България.

Разпоредбата на чл. 3, т. 5 ЗСПД не урежда хипотеза на предоставена международна закрила (хуманитарен статут), но предвижда такива права за чужденци на реципрочна основа, ако е предвидено в международен договор или в друг закон. В случая е безспорно, че не може да има международен договор за чужденци с хуманитарен статут. В ЗУБ е предвидено, че чужденците с предоставен статут на бежанец и хуманитарен статут имат всички права и задължения на българските граждани с изброени изключения и ограничения въведени със закон. В ЗУБ който е специален по отношение на бежанците няма ограничения в правата на достъп до социалната система освен предвидените със закон. Няма ограничение в правата на чужденците с международна закрила (хуманитарен статут) в чл. 2, ал. 6 от ЗСП и няма уредба по отношение на тези лица според ЗСПД в чл. 3, т. 5 ЗСПД, но пък същата разпоредба не е окончателна и не урежда изчерпателно хипотезите за да се приеме, че е забранителна, а и препраща към друг закон или международен договор по който Република България е страна.

На следващо място, настоящият състав счита, че на основание чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България, ограничението, съдържащо се в разпоредбата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД следва да получи различен прочит произтичащ от текста чл. 27, т. 3 от Конвенцията на ООН за правата на детето/ОС на ООН на 20.11.1989 г. Ратифицирана с решение на ВНС от 11.04.1991г.-ДВ,бр.32 от 23.04.1991 г. В сила от 3.07.1991 ./

Съгласно чл. 1 от Конвенцията "дете" означава всяко човешко същество на възраст под 18 години освен ако съгласно закона, приложим за детето, пълнолетието настъпва по-рано. Текста на чл. 2 от

посочената Конвенция ясно предвижда, че държавите - страни по Конвенцията зачитат и осигуряват правата, предвидени в тази Конвенция, на всяко дете в пределите на своята юрисдикция без каквато и да е дискриминация, независимо от расата, цвета на кожата, пола, езика, религията, политическите или други възгледи, националния, етническият или социалният произход, имущественото състояние, инвалидност, рождение или друг статут на детето или на неговите родители или законни настойници.

От своя страна, нормата на чл. 4 гласи, че държавите - страни по Конвенцията, са длъжни да предприемат всички необходими законодателни, административни и други мерки за осъществяване на правата, признати в тази Конвенция. По отношение на икономическите, социалните и културните права държавите – страни по Конвенцията, предприемат такива мерки в максималната степен, възможна с оглед на техните ресурси, и когато е необходимо, в рамките на международното сътрудничество.

В този смисъл следва да се приеме, че детето на жалбоподателката спада сред обхвата на закрила на посоченият международен договор.

В тази връзка следва да се посочи, че новелата на чл. 27, ал. 1 от Конвенцията ясно предвижда, че държавите - страни по Конвенцията, признават правото на всяко дете на жизнен стандарт, съответстващ на нуждите на неговото физическо, умствено, духовно, морално и социално развитие. Текста на ал. 2 на посочената норма реферира към задължението на родителите, а от своя страна ал. 3 на разпоредбата гласи, че държавите - страни по Конвенцията, в съответствие с националните условия и в рамките на своите възможности, предприемат необходимите мерки с цел да подпомагат родителите и другите лица, отговорни за детето, да осъществяват това право и в случай на нужда предоставят материална помощ и програми за подпомагане, особено по отношение на изхранването, облеклото и жилището.

Съдът следва да отбележи, че България е ратифицирала посочената Конвенция без резерви в допустимият им обхват съгласно чл. 51, както и без поправка съобразно механизма по чл. 50, респ. приложение намира и разпоредбата на чл. 41 съгласно която посочената Конвенция може да не се прилага само при по-благоприятен режим съгласно националното законодателство или международното право в сила за държавите, страни по Конвенцията.

Така и доколкото конвенцията не съдържа точен материален и практически израз на посоченото право, то държавите-страни по международният договор следва да определят в съответствие с възможностите си и националните специфики- условията при които да се обезпечи правото на децата на жизнен стандарт съответстващ на физическите, умствени, духовни, морални и социални нужди на детето.

Водим от изложеното, съдът счита, че оспореният отказ за предоставяне на помощта по чл. 6, ал. 1 от ЗСПД се явява незаконосъобразен поради противоречие с материалния закон и в несъответствие с целта на закона. Оспорената Заповед № ЗСПД/Д-С-М/16.09.2025г на Директора на Дирекция“Социално подпомагане“ М. ,с която е отказано отпускане на еднократна помощ при раждане на живо дете по чл. 6, ал. 1 ЗСПД следва да се отмени, а преписката да се върне на административния орган за ново произнасяне при съобразяване с дадените по-горе указания по прилагане на закона.

При този изход на спора и доколкото не е представен договор за правна защита и съдействие, а само пълномощно от адв.Т. от САК и същия не претендира разноски ,то такива не му се следват. Воден от горното и на основание чл. 172, ал. 2 АПК, Административен съд София - град, III отделение, втори състав

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Заповед № ЗСПД/Д-С-М/16.09.2025г на Директора на Дирекция“Социално подпомагане“ М. ,с която е отказано отпускане на еднократна помощ при раждане на живо дете по чл. 6, ал. 1 ЗСПД за Х. А. Р. А. , [дата на раждане] г

ИЗПРАЩА делото като преписка на дирекция „Социално подпомагане“ – М. за ново произнасяне по Заявление-декларация № ЗСПД/Д-С-М/6565 от 12.09.2025г за отпускане на еднократна помощ при раждане на живо дете по чл. 6, ал. 1 ЗСПД , в съответствие с дадените в настоящото решение указания за тълкуване и прилагане на закона.

Решението е окончателно и не подлежи на обжалване на основание чл. 10, ал. 6 от ЗСПД.

СЪДИЯ: